

Փ Ո Ւ Ն Գ

ՕՐԱԴԻՐ

10 փարայ

ԹԻԻ 176

ՀԱՐԱՍ

1868 ՅՈՒՆԻՍ 22

Ամեն օր կհրատարակուի : — Մէկ հատը տաւր փարայ է : — Մայրաքաղաքին մէջ բաժանորդ բնաւ ուղղը Մէկ Մէծիտ պիտի վճարէ 100 թուոց համար : Իսկ գաւառաց մէջ 25 ռըշ : Գարձեալ 100 թուոց համար : Թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով : — Ծանուցման տուը 10 փարայ է մէկ անգամի համար : — Լրացրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի կալութիա Միւհէնտիսան տպարանը :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

• Գլխորդի կառավարիչ անուանեցաւ Միտիլի նախորդ կառավարիչ Մայիտ փաշա, իսկ մէկ Պէլէրպէյի ատափճանաւ :

— Տիւրքալէրի կուսակալութեան Սուլթան անուանեցաւ Մարտինի նախորդ կառավարիչ Սիւլէյման պէյ :

— Երօտրայի նորակազմ կուսակալութեան կեդրոնական Սիւլէյման ֆանուանեցաւ Սըրտի նախորդ փաշա Բաշիտ փաշա :

— Միտիլի կառավարիչ անուանեցաւ Ղէրպէր-Պահրը-Սիֆիտ կուսակալութեան նախորդ Սէրթուպճի Աաֆըլ պէյ :

— Օգոստ . Սուլթանը չորեքշաբթի երեկոյ Պէլէրպէյի պալատին մէջ փառաւոր կոչուեց մը տուաւ Եաթալէն իշխանին, ուր ներկայ էին Լիֆիպտոսի բարձր . Խըտիլը և բարձրաստիճան նախարարներէն ու օտարներ . կայացուցիչներէն ոմանք :

— Կրեմը թէ իսկ մէկ Զիտրի առջև կեցող օսմանեան դրօշակաւ նաւու մը տիրօջը և հոն գտնուող անգղիական նաւու մը հրամանատարին մէջ վէճ ծագելով, այս վերջնայն կողմանէ անյայտ եղեր է առաջնը : Տակաւին չիմացուեցաւ թէ յիշեալ դեպքը ինչ կերպիւ եղեր է :

— Կայսերական կառավարութեան կողմանէ այս օրերս 100 հազարի չափ լիրա գաղղիական թղթատարով Լաբուգա զրկուելէ, զանազան տեղեր վճարելու համար :

— Կրեմէն գրուածին նայելով, Յունաստան գաղթող Կրետացիք հետ զհետ իրենց հայրենիքը կգառնան ու կտեղաւորին, կարողութիւն ունեցողները հասարակաց շտգենաւներով, իսկ աղքատներն կայսերական կառավարութեան կողմանէ յատկացեալ շտգենաւներով :

— Կաթոլիկ իշխանը հինգշաբթի օրը Սպարապետութեան պաշտօնատունը գնաց, ուր օգոստ . Սուլթանին որդի բարձր . Կուսուֆ Իզզետտին էֆէնտիին հրամանատարութեամբ զինուորական հանդէս մ'եղաւ : Եյն օրը պտրտեցաւ մայրաքաղաքին մէկ քանի նշանաւոր տեղերը : — Կորին Բարձրութիւնը մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքէս կմեկնի :

— Մայրաքաղաքին հէլլենական նորեկ դեսպանը չորեքշաբթի օրը պատիւ ունեցաւ օգոստ . Սուլթանին ներկայանալ և իւր վիպագրերը մատուցանելու : Եյն օրը Բ . Կուսուպէր թալով, անցիլութիւն ըրաւ բարձր . մեծեպարքոսին և արտաքին գործոց վեմ, Վաշտոնէին :

— Կրեկ Տաճկաց Մէվլուտի տօնն

ըլլալով, օգոստ. Սուլթանը հանդի-
սիւ Սուլթան Մհմեդի մղկիթը գնաց:

— Եղիպտոսի բարձր. խրտիվն ու
Նաբոլէան իշխանը երկուշաբթի օրը
փոխադարձաբար այցելութեան դա-
ջին մէկմէկու:

— Կառավարութեան կողմանէ հը-
րաման եղած է որ այսուհետեւ մե-
ռել չթաղուի մայրաքաղաքի թաղե-
րուն մէջ գտնուած գերեզմանատուն-
ները:

— Մտաբաղարէն կգրեն յունիս 10
թուով: — «Քաղաքիս բնակչոց մեծ
մասը խօշալով կապրին: Պէժեւճի-
նը այս տարի տեսակ մը բիւնգօճի-
նէրաւ: 100 հոգի մէկ բանի մը բիւնգօ-
ի կգրուին, բայց բիւնգօն մէկ մարդու
մը կենէ: Նիշդ ասոր պէս 100 ին
մէկ Գօշա ունեցող եղաւ ու չեղաւ:»

— Կայսերական երկրորդ բանակին
ժողովոյն նախագահ անուանեցաւ Լու-
հէմփաշա, որ զինուորական պիտոյից
ժողովոյն նախագահ էր: Իսկ այս պաշ-
տօնը նոյն ժողովոյն անդամներէն Իպ-
րահիմփաշային յանձնուեցաւ:

— Կայսերական պալատին սպասա-
ւորներէն Պէշիկթաշի Սէհմեւ աղան
Պէշիկթաշիի սրբատին նուազածուաց
յարկին առջևէն ծովը մտած ըլլալով,
դիպուածով ընկզմեր է: Սարմինը տա-
կաւ ին չէ դանուեր:

— Մայրաքաղաքի անդղիտիան դեռ
պահին թարաղիայի առջև կեցող շո-
գենաւուն երեք նաւատիները մա-
կուկով Պէկքօղ գացեր են, և հոն ա-
ւելի խմելով դարձած առեւնին՝ մե-
ջերուն մէկը Սելիկ Պուրնիի առջև
դիպուածով ծովը ինկեր ու աշայտ
եղեր է: Շոգենաւուն հրամանատարն
այս դէպքը Լորգիւղի և ուրիշ տե-
ղերու ստանիանութեանց ծանուցա-
ներով խնդրեր է որ իրեն իմաց տրուի
եթէ մարմինը երեսան ելնէ:

— Պէշիկթաշիէ Քէֆէի գիւղի
առջևը ծովուն վրայ պարտապ մահլոյզ
մը տեսնուելով, տէրը փնտռուած ա-

տենը, յանկարծ ծովուն վրայ մարմին
մը երեսան ելեր է: Քննութեամբ ի-
մացուեր է թէ մահուակին տէրն է, և
թէ՝ դիպուածով ծովն իյնալով խեղ-
դուած է:

— Փաշա պաղէի բնակիչներէն
Եօրկաքի անուն յոյն մը գիւղին նա-
ւաճանիկաբար եկած առեւնը, յանկարծ
գետինը փռուելով՝ քթէն արիւն
պոսթկացեր ու մեռեր է:

— Սըրպի իշխանին սպանուած օրը
հետեւեալ զարմանալի դէպքը պատա-
հեր է: — Իշխանին խիստ սիրելի եր-
կու ձիեր նոյն օրը իւր կառքին քա-
շել ուղեր են, բայց կենդանիք բոլոր
րովին յամառելով՝ հարկ եղեր է ու-
րիշ ձիեր քաշել անոնց տեղ:

— Սըրպի Սուբէլիսա ըստած աղ-
գային ժողովը գումարելով, մեծաւ
հաճութեամբ վաւերացուցեր է Սի-
լան իշխանին յաջորդութիւնը, և հե-
տեւաբար բոլոր Եղգէն ուրախու-
թեամբ ընդունուեր է: Եւ յայտնաւ
խողաղութեամբ վերջացաւ այս խըն-
դիրը, մինչդեռ շատերը կհամարեն
թէ խռովութիւն պիտի ծագի Սըրպի
մէջ և տագնապ պիտի տայ Եւրոպիոյ
և մասնաւորապէս Օսմանեան կառա-
վարութեան:

Հապէշաստանէն աղտուած ան-
ձիք անգղիական հիւպատոս Պ. Գամ-
րունի հետ ամսոյս 13 ին Սարսիլիա
հասեր, և անկէջ Լոնտոն ուղևորեր
են՝ հետերինն ունենալով թագուհ-
ւոյն ուղղուած հապէշական ընծա-
ները:

— Ռուսիոյ և Չինաստանի սահ-
մանաց մէջ գտնուող Քեախ անուն
քաղաքին մէջ ամսոյս 5 ին հրդեհ պա-
տահելով, քաղաքին բոլոր շէնքերն
այրեր են բայց ի շուկայէն:

— 1857 էն մինչև 1861, Բմբի-
կոյի Հասարակապետութեան նախա-
գահ եղող Պ. Պօգնան անուն անձն
մեռեր է:

ԼՐԱԳՆՈՒՄ

Լճաւորիկ Սեբաստիոյ կարապետ եպիսկոպոսին համար կազմուած Լեւոնիսկոպոսական պատկառելի մասնաժողովոյ կողմանէ տաւ ամեն . Ս . Պատ. րիարք Հայրն ուղղեալ տեղեկագրին օրինակը . որոյ վրայ մեր ընելիք գիտուած թիւերը սուրիշ առթի կ'ընդունմք :

Լմենապատիւ Սրբազան Հայր

Ձեր բարձր Սրբազնութեան հրաւանաւ կազմուած մասնաժողովն քանի մը նիստերուն մէջ Սեբաստիոյ Լեւոնիսկոպոսական կարապետ եպիսկոպոսի վրայ եղած ամբաստանութեանց և ինպիսի նորա ջատագովութեանց վերաբերեալ ԼճԳ . Վարչութեանն յանձնուած բոլոր գործերը քննելով . և կայսերական կառավարութեան միջոցաւ բերել տրուած Լեւոնիսկոպոսական հարցաքննելով այն տեղեկագրով իւր քննութեանց արդիւնքը պատիւ ունի ծանուցանել :

Եւ յս խնդրոյն սկզբնապատճառ համարուած է Լեւոնիսկոպոսական մէկ գիրը զոր 1867 սեպ . 27 թուով Սեբաստիայէն գրած է առ Չուխաճեան կարապետ պատուելին , որ ան անուն կամ ըստ իմաստից հրատարակել ի Օրհաման լրագրի : Եւս գիրը կարապետ եպիսկոպոսի պաշտպան անձինք կրօնէն և հասարակութեան հաղորդելով տարածայնութեանց ծագում կորուի : Լեւոնիսկոպոսական կրօնական և լիպահանջէ որ դատաստանն բլուրի . իսկ այն անձը որով կ'գտնուի նոյն գիրը , Չուխաճեան մեզի տուաւ կրօն . Լեւոնիսկոպոսական նոյն իսկ Չուխաճեանէն բողոքագիր մը կ'ներկայացնէ . իւր անունը ուղղած նամակը բռնադնէրուն դէմ : Մասնաժողովն տեսնելով որ այս իրեն գիրը իւր ձեռնհասութեան վերէն , չկամեցաւ միջամուտ լինել : Եւս իւր գրոյն մէջի ամբաստանութեանց և ոչ մէկուն ականատես չէ Լեւոնիսկոպոսական վիճակներուն ամենց բարոյականութիւնը երաշխաւ օրեալ չէ (ինչպէս են

վանքէն արտաքսեալ փոքրաւորներն) , ոմանց ալ անունը արդէն ստորագրեալ կ'գտնեմք այն հանրագրութեանց մէջ որ կարգարացնեն ղկարապետ Լեւոնիսկոպոս . ինչպէս են փոխանորդ Պետրոս վարդապետ , Յովհաննէս վարդապետ : Եւս վերոյիշեալ նամակէն զատ Լեւոնիսկոպոսական քովը այլ և այլ գրութիւններ ունի , յորս պարունակին բազմատեսակ ծանր յանցանք կարապետ եպիսկոպոսի ականատես վկայից անուններով և բժշկի վկայութիւններով հաստատեալ :

Եւս քանի որ կարապետ եպիսկոպոսի մասին թէ' ամբաստանիչ և թէ' արգարացուցիչ հանրագրութիւնը կան և ականատես վկայք ներկայ չեն . Մասնաժողովն կ'համարի որ անկարելի է այս խնդիրը լուծանել մինչև որ կամ ամբաստանող ականատես վկայներն կ' . Պօլիս բերուին , և կամ մասնաւոր քննիչ յուղարկուի ի Սեբաստիա որ մի առ մի քննէ ամբաստանութեանց կէտերը և ճշմարտութիւնը երևան հանէ :

Ի Պէշիկթաշ 3 յունիս 1868

Ստորագրեալք

Ն . Բրիսապէս եպիսկոպոս
Յովհաննէս եպիսկոպոս Կապոպիլեան
Յովհաննէս եպիսկոպոս Սեբեան
Ներսէս եպիսկոպոս
Խորէն եպիսկոպոս

Կրեմք թէ' ԼճԳային Պատրիարքարանի կողմանէ որոշուեր է Հիւանդանոցի մատակարարութեան համար Փանոսեանի ունեցած պարտքը կամ առնելիքը իբրեւ օգգային ճանչնալ : Հետեւեալ Պատրիարքարանը առաջիկայ չորեքշաբթի օրը Փանոսեանի հաշիւները առնել տխրի սխի եղեր :

Սամայ աղապար-իւնը

(Տէս թիւ 175)

Ըսանց դժուարութեան կրնամ հասկնալ թէ ինչո՞ւ համար մամայ միջոցով յեղափոխութիւններ ընել ուղղութեամբ լրագրողներն ազգու գրիչներու յանձնելու կրնան. բայց ամենեւին չեմ հասկնար թէ տիրող կառավարութեան պաշտօնական կողմնակիցներն ու ի դործադրութեան եղող օրինաց պաշտպաններն ինչպէս կրնան հաւատալ թէ մամայ զօրութիւնը կենդանացնելով, այսինքն ամբողջութեամբ կամ սեղմելով, անոր ազդեցութիւնն ու զօրութիւնը նուազեցնելու կարող պիտի ըլնան: Ինչի անտես կ'ընեն թէ Լեւոնայի կառավարութիւնները մամայ դէմ այնպէս կ'արուեսին, ինչպէս հին ատենն ասպետներն իրենց հակառակորդներուն դէմ կ'արուեսին: Ըրդէն իրենց յատուկ փորձովը գիտեն թէ կեդրոնացնելը հզօր զէնք մ'է և իրենց թշնամին անո՞վ սպառազինել կուզեն. թերևս այնպէս կրնեն որպէս զի յետոյ անոնց դէմ զննելու մէջ աւելի փառք ստանան:

Երեսուն տարի անցաւ, մեր տակաւին Պ. Գաբուիլին փոստան ու հեգնութիւնը չզգացինք: Մեր խմբագրութիւնը կեդրոնացնելու յամառութեան մէջ տեսցինք, և այսօր տակաւին լրագրողներու սպառնալու կամ արգիլելու գրութեանը մէջ ենք: Պէճիգա մամայ աղապարութիւնը հաստատեց, և ոչ միայն ազատ այլ և խաղաղ է. հոն տպագրիչներ առանց հրամանագրի տպարան կրնան, լրագրաց վերայ տէրութեան դրոշմը չը կրնան իր, ոչ ալ կառավարութիւնն անոնցմէ երաշխաւորութիւն կամ գրաւական կոչահանի: Իտալիա ալ այն

պէս կրնէ. հիմա որ հոն քաղաքական մեծ յեղափոխութեան մը ժամանակն է, տէրութիւնը կ'ընտրու որ ամենայն զք ուղածն ըսէ և ապէ. կառավարութիւնը կարծիքներն ու կողմնակցութիւններն կ'ըզմայցնէ: Սիւթէ հոն կառավարութեան դէմ ուրիշ երկիրներու մէջ եղածէն աւելի զօրաւոր և փառքաւոր կողմնակցութիւններ կը անհուսին:

Եղած փորձն մեզի համար բաւական է. սովորեցանք թէ մամայ օրէնքն ինչպէս ըլլալու է: Ըյս օրէնքն ամեն ազգի համար մի և նոյն է: Ըհաւաստի այս օրէնքը: Գրաց քննութիւն ըլլալու չէ, ոչ ալ տպագրիչներու համար հրամանագիր. քանզի այս ալ տեսակ մը գրաց քննութիւն է. լրագրաց կողմանէ գրաւական ալ առնուլ պէտք չէ, ոչ ալ անոնց վերայ դրոշմ դարնել հարկ է: Թղթատարութեան համար միայն թեթեւ տուրք մը կրնայ պահանջուիլ: Վերջապէս ազատութեան միջոցաւ լրագրողները բազմացնելով, զանոնք օգտակար և անվնաս ընել ջանալու է, որպէս զի անոնք իրենց ահարկութիւնն ու վնասակարութիւնը կարմնընեն. քանի որ զանոնք բռնութեամբ ճնշել անհնար է: Երեսունից

Լ.Օ.Դ

Օրագրոյս 1 էն մինչեւ 100 թիւերն ամբողջ կազմուած, կ'առնուի Ղարաթիա Սիւհէիսեան տպարանը ի գին 1 արծաթ մէճիտ:

Ըրդէն բաժանորդ գտնուողներուն և նոր բաժանորդ եղողներուն 10 զուրուշի կորուի:

ՏԵՕՐԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՆՆՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻԿԵՆՏԻՍԵԱՆ